

De GESCHIEDENIS van de WERELD

TEKST VAN J. SCHOONJANS

TEKENINGEN VAN L. EN F. FUNCKEN

RICHELIEU

RICHELIEU was de grootste staatsman of toch een van de grootste van de moderne tijd. Wat is eigenlijk een groot staatsman? Het is een man die weet wat hij wil en de middelen heeft of vindt om zijn doel te bereiken. Richelieu wou twee dingen: de macht van de koning en de grootheid van Frankrijk. Dit betekende dat hij in het binnenland de macht van de edelen en van de Hugenoten moest fnuiken en dat hij, naar buiten uit, het overwicht van de Habsburgers van Oostenrijk en van Spanje moest breken...

I. - ZIJNE EMINENTIE

DE kardinaal geleek meer op een officier dan op een bisschop. Hij was koud en op afstand en leefde te midden van hardnekkige vijanden. Hij regeerde Frankrijk gedurende twintig jaar met ijzeren hand. Hij had geen vrienden tenzij dan zijn biechtvader Joseph du Tremblay, een nederige kapucijn die echter ook een gewiekst diplomaat en een trouw dienaar was. Men noemde hem de grijze eminentie... Richelieu had ook zijn katten waarvan hij hield en die hem het leven reddden door wantrouwig aan de vergiftigde spijzen te rieken, die men hem meer dan eens opdiende!...

III. - HET KAN VERKEREN...

IN 1630 profiteerde Maria de Medici van de ziekte van de koning om deze laatste er toe te bewegen Richelieu te verbannen. Maar de kardinaal had dit voorzien, hij kwam naar het Louvrepaleis, vond de toegang tot de koninklijke vertrekken vrij en waagde het de deur van de kamer van de koning open te doen. « Hier ben ik », zei hij. Algemene verbazing. De koning verbleekte, de koninginmoeder gilte en de volgende dag waren de rollen net omgekeerd. Maria de Medici moest het land verlaten...

IV. - BRUSSEL

RICHELIEU was hard en voor de edelen en hij verbood hen op straf van dood te duelleren — het enige wat hen nog van het « privé-oorlogvoeren » restte —. Hij brak ook de versterkingen om hun burchten af. Er waren natuurlijk samenzweringen. In 1632 nam de hertog van Montmorency, kozijn van de koning, de wapens op met de hulp van Spanje. Hij werd verslagen te Castelnaudary, ter dood veroordeeld en onthoofd te Toulouse. Een ware terreurstemming heerste er toen. Een prins van koninklijken bloede onthoofd! Gaston van Orleans, in de samenzwering betrokken, was zlek van schrik en verklikte zijn handlangers. Hij reed hals over kop naar Brussel, toen « de herberg van de prinsen in ballingschap ».

II. - HET KABINET VAN DE KONING

DE vier vierkante voet van het kabinet van de koning zijn moeilijker te veroveren dan de slagvelden van Europa », zei Richelieu. Lodewijk XIII was ziek en uiterst wantrouwig, hij onderging de invloed van zijn broer, de fat Gaston van Orleans, en vooral die van zijn moeder Maria de Medici, die het haar vroegere aalmoezenier niet vergaf dat hij de touwtjes van de regering in handen had genomen.

V. - CINQ-MARS

DE kardinaal had misschien wel de macht, maar niet de hoogmoed van de edelen gefnuikt. In 1642 meende de markies de Cinq-Mars, eenentwintig jaar oud, dat hij de kardinaal kon vervangen. Hij zette een samenzwering op touw, werd ontmaskerd en moest het schavot bestijgen, samen met zijn vriend. Deze laatste kon men alleen verwijten dat hij Cinq-Mars niet verklikt had. Richelieu had speciale rechtbanken en wrede rechters...

(Wordt voortgezet.)